

بررسی رابطه‌ی باور به نابرابری‌های جنسیتی در محیط مدرسه و مقایسه‌ی آن با ادراک فضایی در دانش‌آموزان مدارس متوسطه‌ی دوم دخترانه در شهرستان سقز

ساریه زارعیان

دکتری معماری

sarieh.zareian@outlook.com

چکیده:

در محیط‌های آموزشی، کیفیت فضای معماری با تأثیر بر شناخت‌های حسی، فکری و ادراکی می‌تواند نقش و عملکردی آموزشی ایفا نماید. بررسی‌ها نشان می‌دهد فرایند آموزش در تعامل با فضاهای آموزشی می‌تواند در افزایش شوق یادگیری بسیار تأثیر گذار باشد. کلیشه‌های جنسیتی در چارچوب رویکرد اجتماعی-فرهنگی، به عنوان یکی از الگوهای ذهنی تعیین‌کننده در هویت فردی به ویژه در دختران نوجوان، به شمار می‌آید. مساله اصلی در این پژوهش، نادیده گرفتن جنبه‌ی روانشناختی جنسیت (در اینجا کلیشه‌های جنسیتی) در فرایند طراحی فضاهای آموزشی می‌باشد. با توجه به ارتباط تنگاتنگ کلیشه‌های جنسیتی و وضعیت زنان، انجام مطالعات علمی معطوف به جنسیت و وضعیت آموزش آنان نقش بسیار مهمی در شناخت بهتر وضعیت آنان دارد. این پژوهش بر آن است تا بر پایه‌ی شیوه‌ی تحقیق اسنادی و پیمایشی (توصیفی-کاربردی) به تحلیل رابطه‌ی درک دختران نوجوان از کلیشه‌های جنسیتی رایج در جامعه و مقایسه با درک آنان از محیط آموزشی بپردازد. در این راستا پرسشنامه‌هایی با الهام از مدل ترکیبی ماکینوس (۲۰۰۱) و تایلور (۲۰۰۳) و همچنین پرسشنامه جو آموزشی دریم تنظیم گردیده و جامعه‌ی آماری دختران دانش‌آموز مدارس متوسطه‌ی شهرستان سقز در نظر گرفته شده است. نتایج حاصل در نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که حاکی از وجود کلیشه‌های جنسیتی و درک نابرابری جنسیتی در دختران دانش‌آموز و همچنین وجود رابطه‌ی معنادار میان درک کلیشه‌های جنسیتی در دانش‌آموزان و میزان ادراک کیفیت محیطی مدرسه می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: جنسیت، کلیشه‌های جنسیتی، کیفیت فضایی معماری.

۱- مقدمه (بیان مسئله):

جنسیت، یک واژه‌ی اجتماعی است که علاوه بر تفاوت‌های بیولوژیکی، از طریق هنجارها و استانداردهای جامعه از زنانگی و مردانگی، به وجود می‌آید. مفهوم جنسیت و به تبع آن خلق کلیشه‌های جنسیتی از گذشته تاکنون از طریق گفتمان، علوم زیستی و اجتماعی به شکل نابرابری جنسیتی بر روی جسم و روح زن حک شده است (کنراد و بارک، ۲۰۱۰). دانشندان علوم اجتماعی بر این باورند که تقسیم کار بین زنان و مردان یکی از اصلی‌ترین علل جایگاه فرو دستی زنان در طول تاریخ می‌باشد. با وجود تغییرات فراوانی که در قرن گذشته در جایگاه زنان رخ داده، شکاف جنسیتی بین مشاغل هنوز یکی از واقعیت‌های مهم دنیای امروزی است (stair, ۲۰۱۴, ۲۲۵). از تداوم شکاف‌های جنسیتی، تبیین‌های متعددی ارائه شده است که یکی از مهم‌ترین آنها تحقق تصورات قالبی جنسیتی است (wilbourn, ۲۰۱۰: ۶۷۱). از لحاظ تاریخی، پسران اولویت‌های آموزشی بیشتر از دختران